

สำรวจชนิด ปริมาณ และการระบาดของแมลงศัตรูสะตอในแหล่งปลูกสะตอที่สำคัญ

Surveying the Type and Quantity of *Parkia speciosa* Hassk Insects in Growing Importance Areas

ชญาณุช ตรีพันธ์¹ สุมาลี ศรีแก้ว¹ และ ศุภลักษณ์ อริยภุชชัย¹

บทคัดย่อ

การสำรวจแมลงศัตรูสะตอที่สำคัญในแปลงเกษตรกร จังหวัดตรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จำนวน 6 แปลง และแปลงทดลองในศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง จำนวน 1 แปลง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ถึงเดือนกันยายน 2556 เพื่อศึกษาชนิด ลักษณะการทำลาย ปริมาณ และช่วงเวลาระบาดของแมลงศัตรูสะตอ พบว่า แมลงศัตรูสะตอที่สำรวจพบมี 8 ชนิด ได้แก่ หนอนเจาะฝักสะตอไม่ทราบชนิด แตนไม่ทราบชนิด แมลงสิง เพลี้ยจักจั่นแดง *Bothrogonia* sp. หนอนผีเสื้อไม่ทราบชนิด พบระบาดช่วงเดือนมิถุนายน ถึงกันยายน หนอนซอนเปลือกขนาดใหญ่ *C. cossus*, หนอนซอนเปลือกชนิดเล็ก *Microchlora* sp. และปลวก พบระบาดตลอดปี โดยแมลงศัตรูที่พบทุกแปลงสำรวจ คือ หนอนเจาะฝักสะตอไม่ทราบชนิด ปลวก และหนอนซอนเปลือก (หนอนซอนเปลือกขนาดใหญ่ *C. cossus*, และหนอนซอนเปลือกชนิดเล็ก *Microchlora* sp.) ส่วนแมลงศัตรูสะตอชนิดอื่นที่สำรวจพบมีปริมาณไม่มากและไม่ระบาดทุกแปลงสำรวจ โดยมีแมลงศัตรูสะตอที่สำคัญ คือ หนอนเจาะฝักสะตอไม่ทราบชนิด มีลักษณะการทำลายคือตัวหนอนจะกัดกินเมล็ดสะตอ ถ่ายมูลและเข้าดักแด้ในเมล็ด สร้างความเสียหายทำให้คุณภาพผลผลิตลดลงเนื่องจากเมล็ดที่โดนหนอนทำลายไม่สามารถนำมารับประทานได้

คำสำคัญ: แมลงศัตรูสะตอ, หนอนเจาะฝักสะตอ

---

¹ ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง จังหวัดตรัง

คำนำ

สะตอเป็นพืชพื้นเมืองประเภทผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของภาคใต้ (ปารณัฐ, 2541) ลักษณะเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ มีความสูงประมาณ 30 เมตร ออกดอกเป็นช่อแบบ head ฝักกว้างและยาว 3-5X35-45 เซนติเมตรสามารถปรุงอาหารได้หลายชนิด มีคุณค่าทางอาหารสูง และมีคุณค่าทางสมุนไพร (มนูญ, 2531) ซึ่ง สุริย์และอนันต์ (2540) รายงานว่าสะตอมีฤทธิ์ช่วยลดความดันโลหิต ลดน้ำตาลในเลือด ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา และช่วยกระตุ้นการบีบตัวของลำไส้ จาก สถิติแสดงแหล่งเพาะปลูกสะตอปี 2546 ของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่ามีพื้นที่ปลูกทั่วประเทศ 115,915 ไร่ ผลผลิตรวม 40,157 ตัน เฉลี่ยไร่ละ 476 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 30 บาท (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2546)

ปัจจุบันในแหล่งปลูกสะตอเศรษฐกิจหลายพื้นที่ของภาคใต้ พบว่ามีหนอนเจาะฝักสะตอระบาด เช่น จังหวัดสงขลา ยะลา และปัตตานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแมลงศัตรูอื่นๆ เช่น หนอนเจาะลำต้น ดั้วปีกแข็งเจาะลำต้น แมลงกัดกินใบ แมลงสิง ปลวก (เทียง และพัฒนา, 2543) ซึ่งแมลงศัตรูเหล่านี้ยังไม่มีการศึกษาชนิด วงจรชีวิต รวมทั้งวิธีการป้องกันและกำจัดอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม อาจเป็นสาเหตุทำให้หนอนเจาะฝักสะตอมีการเข้าทำลาย และแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นในแหล่งปลูกสะตอที่สำคัญ

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาชนิดของแมลงและหนอนและวงจรชีวิต เพื่อหาวิธีป้องกันและกำจัดศัตรูสะตอที่มีประสิทธิภาพ เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต และเป็นการสร้างรายได้จากทรัพยากรพืชพื้นเมือง

วัตถุประสงค์และวิธีการ

วัตถุประสงค์

แปลงสะตอ จำนวน 6 แปลง กล่องเลี้ยงแมลง สวมจับแมลง เครื่องมือในการเก็บและบันทึกข้อมูล เช่น ป้ายประจำต้น เทปวัด เวอร์เนียคาลิเปอร์

วิธีการ

สำรวจชนิดและปริมาณของศัตรูสะตอ

1. คัดเลือกแปลงสะตอที่ใช้สำรวจ ในแปลงของเกษตรกรทั้ง 2 พื้นที่ (ชายฝั่งทะเล) และในแปลงทดลองของศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง

2. สัมภาษณ์เกษตรกรเจ้าของแปลงสะตอโดยใช้แบบสอบถาม

3. สำรวจต้นสะตอในแปลงที่เลือกสำรวจ ทำการสำรวจ เดือนละ 1 ครั้ง

4. เก็บรวบรวมแมลงศัตรูสะตอและศัตรูธรรมชาติที่พบ นำมาแยกชนิด ประเมินการระบาด

สำรวจหนอนเจาะฝักสะตอ

1. คัดเลือกแปลงสะตอที่ใช้สำรวจ ในแปลงของเกษตรกรทั้ง 2 พื้นที่ (ชายฝั่งทะเล) และในแปลงทดลองของศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง

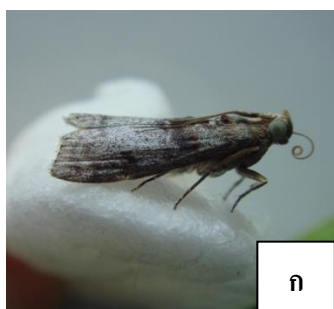
2. สุ่มตัวอย่างหนอนเจาะฝักสะตอและศัตรูธรรมชาติในช่วงฤดูกาลติดฝัก ในแหล่งปลูกสะตอพันธุ์ต่าง ๆ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในแปลงเกษตรกรและแปลงทดลอง

3. เก็บตัวอย่างหนอนเจาะฝักสะตอ นำมาศึกษาในเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาวงจรชีวิต พฤติกรรมการเข้าทำลายและการแพร่ระบาด

ผลการทดลองและวิจารณ์

ชนิด ลักษณะการทำลาย ปริมาณ และช่วงเวลาระบาดของแมลงศัตรูสะตอ

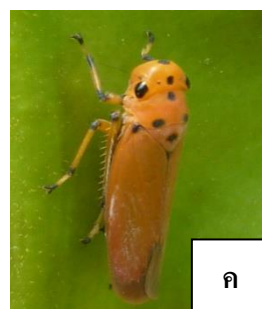
ผลการสำรวจชนิดและปริมาณแมลงศัตรูสะตอ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2555–กันยายน 2556 ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างได้คัดเลือกแปลงที่จะใช้ในการสำรวจจำนวน 7 แปลง คือ 1) นายสมพร ไทรงาม อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง 2) นายสุรศักดิ์ ขาวปลอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง 3) นายจรูญ วราเพียร อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช 4) นายมิลินทร์ จันทร์เมือง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช 5) นายทวี บัวแสง อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง 6) นายสุชาติ ปานจันทร์ อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง และ 7) ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง อ.ลิเกา จ.ตรัง โดยแปลงเกษตรกรรมส่วนใหญ่มีลักษณะการปลูกสะตอแบบสวนผสม พืชร่วมส่วนใหญ่เป็นไม้ผล ได้แก่ ลองกอง มังคุด ทุเรียน กระท้อน และสละ แปลงจากศูนย์วิจัยพืชสวนตรังมีลักษณะการปลูกสะตอแบบสวนเดี่ยว (ภาคผนวกที่ 1) ผลการสำรวจพบศัตรูคือ หนอนเจาะฝักสะตอไม่ทราบชนิด (ภาพที่ 1ก) การทำลายคือกัดกินเนื้อเมล็ดสะตอ พบระบาดทุกแปลงสำรวจในช่วงให้ผลผลิต ระบาดมากในศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน แปลงเกษตรกรรม 2 แปลงในจังหวัดนครศรีธรรมราช และแปลงเกษตรกรรม 2 แปลงในจังหวัดพัทลุง พบระบาดช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน ส่วนในแปลงเกษตรกรรมจังหวัดตรัง 1 แปลง มีการระบาดน้อย แต่ไม่ทราบชนิด (ภาพที่ 1ข) ทำความเสียหายโดยตัวเต็มวันเจาะเข้าไปวางไข่ข้างเมล็ดสะตอ ไข่จะเจริญเติบโตเป็นหนอนและเข้าดักแด้ข้างเมล็ด ไม่กัดกินเนื้อเมล็ดแต่ทำให้เมล็ดสะตอบิดเบี้ยวไม่สวยงาม พบระบาดในแปลงเกษตรกรรม 2 แปลงของจังหวัดนครศรีธรรมราชช่วงให้ผลผลิตเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน แมลงสิง ทำความเสียหายโดยดูดกินน้ำเลี้ยงฝักสะตอทำให้เมล็ดสะตอลีบ พบในแปลงเกษตรกรรม 2 แปลงในจังหวัดตรัง แปลงเกษตรกรรม อ.พรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงเดือนกรกฎาคม–เดือนกันยายน และแปลงในศูนย์วิจัยพืชสวนตรังช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน เพลี้ยจักจั่นแดง *Bothrogonia* sp. (ภาพที่ 1ค) ทำความเสียหายโดยดูดกินน้ำเลี้ยงฝักสะตอทำให้เกิดตำหนิบนฝักสะตอ พบในแปลงเกษตรกรรม อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช ช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนสิงหาคม แปลงเกษตรกรรม อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง ช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายนและแปลงในศูนย์วิจัยพืชสวนตรังช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน หนอนผีเสื้อไม่ทราบชนิด (ภาพที่ 1ง) ทำลายโดยการกัดกินดอกสะตอ พบในศูนย์วิจัยพืชสวนตรังช่วงเดือนกรกฎาคม ปลวก ทำลายเปลือกส่วนลำต้นและโคนต้นไม่มีการระบาดรุนแรงพบทุกแปลงสำรวจตลอดทั้งปีและจะหายไปในช่วงฤดูฝน หนอนขนเปลือก (ภาพที่ 1จ) ทำลายโดยการกัดกินได้ผิวเปลือกสะตอ พบ 2 ชนิด คือ หนอนขนเปลือกขนาดใหญ่ *C. cossus*. และหนอนขนเปลือกขนาดเล็ก *Microchlora* sp. พบทุกแปลงสำรวจตลอดทั้งปี (ตารางที่ 1)

ก

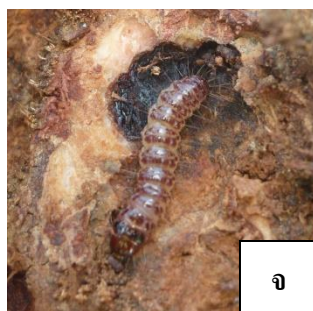
ข

ค

ง

จ

ภาพที่ 1 แมลงศัตรูสะตอที่ได้จากการสำรวจในแปลงคัดเลือก ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2555 – กันยายน 2556

ก. หนอนเจาะฝักสะตอไม้ทราบชนิด

ข. แตนไม้ทราบชนิด

ค. เพลี้ยจักจั่นแดง *Bothrogonia* sp.

ง. หนอนผีเสื้อไม้ทราบชนิด

จ. หนอนซอนเปลือก

จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าแมลงศัตรูที่พบได้ทุกแปลงสำรวจคือ หนอนเจาะฝักสะตอ ปลวก และ หนอนซอนเปลือก ซึ่งจะพบระบาดมากในส่วนที่มีการปลูกร่วมกับลองกอง และพบว่าเป็นหนอนชนิดเดียวกัน โดยหนอนจะซ่อนกินอยู่ใต้ผิวเปลือก ทำให้เกิดลักษณะตะปุ่มตะป่ำ ถ้าทำลายรุนแรงทำให้กิ่งแห้ง ต้นแคระแกร็น โตช้าและตายในที่สุด (วันทนา, 2547) โดยแมลงศัตรูที่สำคัญคือหนอนเจาะฝักสะตอ ทำความเสียหายให้แก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยตัวหนอนจะกัดกินเนื้อเมล็ดจนเป็นโพรง และถ่ายมูลออกมา (วิจิตต์, 2551) ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหายอย่างมาก โดยปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาการป้องกัน กำจัดแมลงชนิดนี้เนื่องจากต้นสะตอในแปลงเกษตรกรส่วนใหญ่มีลำต้นสูงใหญ่ การติดฝักของสะตอจึงอยู่ในตำแหน่งที่สูงมาก ทำให้ยุ่งยากต่อการจัดการ

เมื่อนำแมลงศัตรูสะตอ 3 ชนิด ที่พบเข้าทำลายทุกแปลงสำรวจ คือ หนอนเจาะฝักสะตอ ปลวก และ หนอนซอนเปลือก มาประมาณการระบาดได้ผลดังนี้

หนอนเจาะฝักสะตอ โดยเก็บฝักสะตอจากแปลงสำรวจ แปลงละ 20 ฝัก นำมานับจำนวนเมล็ดที่มี หนอนเจาะฝักสะตอเข้าทำลาย คิดเป็นเปอร์เซ็นต์การเข้าทำลาย เปรียบเทียบในแต่ละแปลงสำรวจ พบว่าแปลงของศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง มีการระบาดของหนอนเจาะฝักสะตอมากที่สุด มีจำนวน 35.42% รองลงมา แปลงนายจตุญ เกษตรกร จ.นครศรีธรรมราช มีจำนวน 39.21% และพบมีการระบาดของหนอนเจาะฝักสะตอน้อยที่สุดคือ แปลงนายสุรศักดิ์ เกษตรกร จ.ตรัง มีจำนวน 15.21% (ภาพที่ 2)

ตารางที่ 1 ชนิด ลักษณะการทำลายและช่วงเวลาระบาดของแมลงศัตรูสะตอที่ได้จากการสำรวจในแปลง
คัดเลือกระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2555 – กันยายน 2556

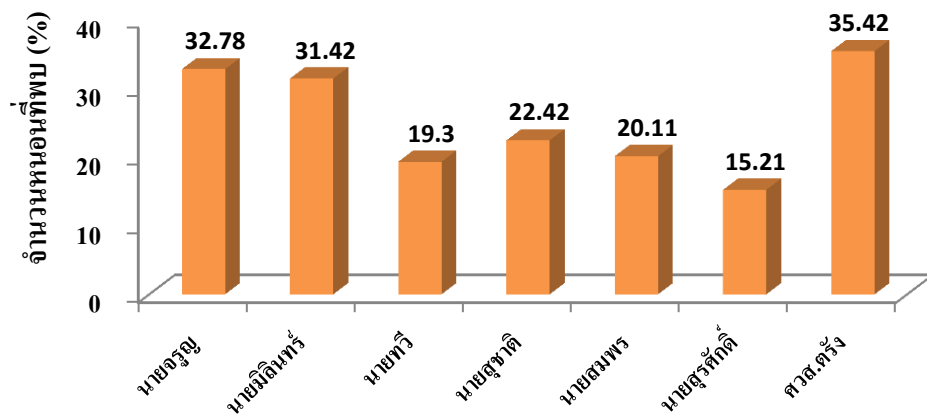
แมลงศัตรูสะตอ/ แปลงสำรวจ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.	ฉ.	ช.
หนอนเจาะฝักสะตอ ไม่ทราบชนิด	ทำลายฝัก ก.ค. – ส.ค.	ทำลายฝัก ก.ค. – ส.ค.	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	ทำลายฝัก มิ.ย. – ส.ค.	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	ทำลายฝัก มิ.ย. – ก.ย.
แตนไม่ทราบชนิด	-	-	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	ทำลายฝัก มิ.ย. – ส.ค.	-	-	-
แมลงสิง	ทำลายฝัก ก.ค. – ส.ค.	ทำลายฝัก ก.ค. – ส.ค.	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	-	-	-	ทำลายฝัก มิ.ย. – ก.ย.
เพลี้ยจักจั่นแดง <i>Bothrogonia</i> sp.	-	-	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	-	-	ทำลายฝัก ก.ค. – ก.ย.	ทำลายฝัก มิ.ย. – ก.ย.
หนอนผีเสื้อไม่ทราบ ชนิด	-	-	-	-	-	-	ทำลายดอก ก.ค.
ปลวก	โคนต้น ก.ค. – ส.ค.	โคนต้น ตลอดปี	ลำต้น ,กิ่ง ตลอดปี	ลำต้น ,กิ่ง ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ,กิ่ง ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี
หนอนชอนเปลือก ขนาดใหญ่ <i>C. cossus</i> .	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี	ลำต้น ตลอดปี
หนอนชอนเปลือก ชนิดเล็ก <i>Microchlora</i> sp.	ทำลายกิ่ง ตลอดปี	ทำลายกิ่ง ตลอดปี	-	ทำลายกิ่ง ตลอดปี	ทำลายกิ่ง ตลอดปี	ทำลายกิ่ง ตลอดปี	-

หมายเหตุ: แปลงสำรวจ

- ก. นายสมพร ไทรงาม อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
- ข. นายสุรศักดิ์ ขาวปลอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
- ค. นายจรูญ วราเพียร อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช
- ง. นายมิลินทร์ จันทร์เมือง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช
- จ. นายทวี บัวแสง อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
- ฉ. นายสุชาติ ปานจันทร์ อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง
- ช. ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง อ.สิเกา จ.ตรัง

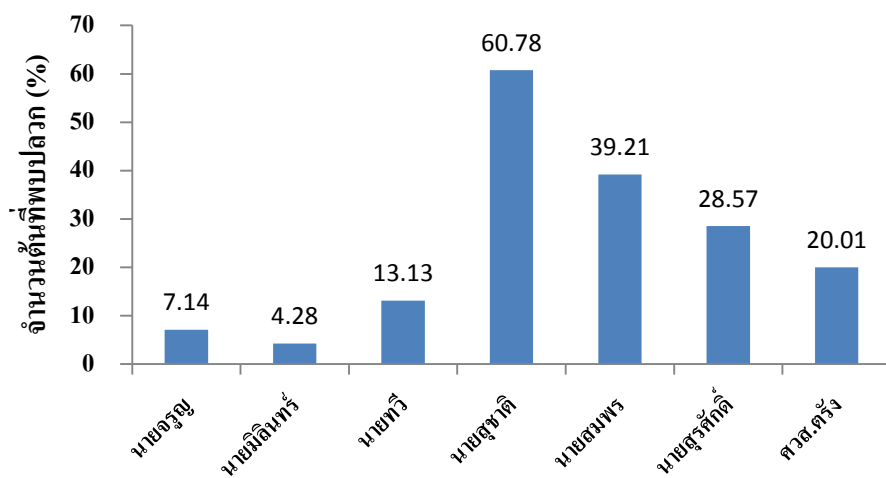
ปลวก โดยการนับจำนวนต้นสะตอที่มีการทำลายนำมาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์การเข้าทำลาย เปรียบเทียบในแต่ละแปลงสำรวจ พบว่าแปลงของนายสุชาติ เกษตรกร จ.พัทลุง มีการระบาดของปลวกมากที่สุด มีจำนวน 60.78% รองลงมา แปลงนายสมพร เกษตรกร จ.ตรัง มีจำนวน 39.21% และพบมีการระบาดของปลวกน้อยที่สุดคือ แปลงนายมิลินทร์ เกษตรกร จ.นครศรีธรรมราช มีจำนวน 4.28% (ภาพที่ 3)

หนอนชอนเปลือกสะตอ โดยการนับจำนวนต้นสะตอที่มีการทำลายนำมาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์การเข้าทำลาย เปรียบเทียบในแต่ละแปลงสำรวจ พบว่าแปลงของนายสมพร เกษตรกร จ.ตรัง มีการระบาดของหนอนชอนเปลือกสะตอมากที่สุด มีจำนวน 58.82% รองลงมา แปลงนายสุชาติ เกษตรกร จ.พัทลุง มีจำนวน 49.01% และพบมีการระบาดของหนอนชอนเปลือกสะตอน้อยที่สุดคือแปลงศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง มีจำนวน 12.32% (ภาพที่ 4)

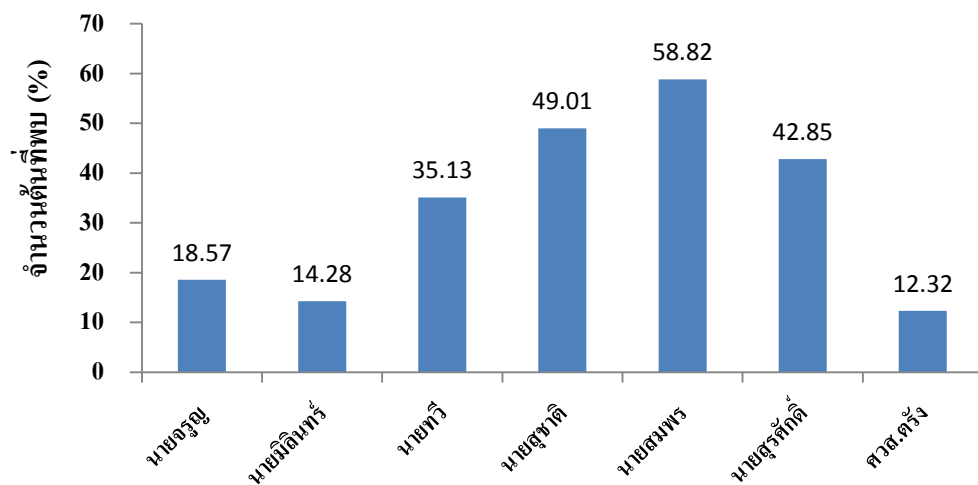
แปลงสำรวจ

ภาพที่ 2 กราฟแสดงจำนวนหนอนเจาะฝักสะตอที่สำรวจพบในแต่ละแปลงสำรวจ

แปลงสำรวจ

ภาพที่ 3 กราฟแสดงสำรวจต้นสะตอที่สำรวจพบปลวกในแต่ละแปลงสำรวจ

แปลงสำรวจ

ภาพที่ 4 กราฟแสดงจำนวนต้นสะตอที่สำรวจพบหนอนขนเปลือกในแต่ละแปลงสำรวจ

ลักษณะหนอนเจาะฝักสะตอ

นำหนอนที่ได้จากฝักสะตอมาเพาะเลี้ยง พบว่าเป็นผีเสื้อ มีการเจริญเติบโตแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ เริ่มจาก ไข่ (egg) ตัวหนอน (larva) ดักแด้ (pupa) และตัวเต็มวัย (adult) (ภาพที่ 5)

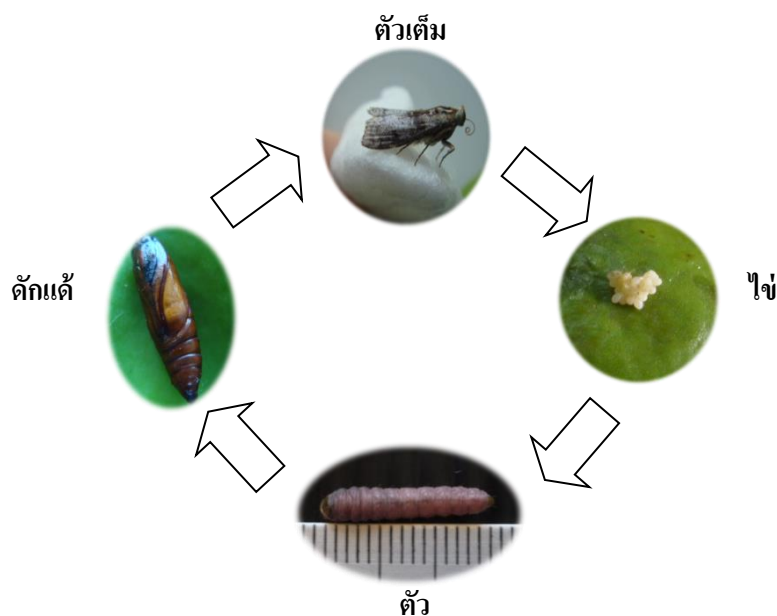
ตัวเต็มวัย เป็นผีเสื้อกลางคืนขนาดเล็ก มีสีน้ำตาลอมเทา มีความยาวประมาณ 2.0 – 3.0 เซนติเมตร เมื่อกางปีกออกมีความกว้างประมาณ 3.0 – 4.0 เซนติเมตร

ไข่ มีสีครีม ขนาดเล็ก อยู่บนฝักสะตอ เมื่อฟักเป็นตัวหนอนจะเจาะเข้าไปอยู่ในเมล็ดสะตอ

ตัวหนอน ทันทีที่ฟักตัว จะเจาะเข้าไปอยู่ในเมล็ดสะตอ หนอนที่ฟักออกจากไข่ใหม่ๆ จะมีขนาดเล็ก ลำตัวสีขาว หัวสีน้ำตาลอ่อน มีขนสั้นๆ บางๆ ทั่วตัว จะเห็นชัดขึ้นเมื่อหนอนมีอายุมากขึ้น เมื่อหนอนโตเต็มที่ ลำตัวจะเปลี่ยนเป็นสีแดง หัวสีดำ เคลื่อนที่รวดเร็ว ลำตัวยาวประมาณ 1.0 – 1.5 เซนติเมตร

ดักแด้ มีรูปร่างยาวรี สีน้ำตาล ลำตัวส่วนท้องเป็นปล้องๆ ระยะดักแด้ไม่เคลื่อนไหว จะอาศัยอยู่ในเมล็ดสะตอที่เข้าทำลาย โดยจะสร้างใยหุ้มลำตัว ระยะดักแด้ประมาณ 6 – 15 วัน ดักแด้มีความยาวประมาณ 1.0 – 1.5 เซนติเมตร

ลักษณะการทำลาย ตัวหนอนจะกัดกิน ทำลายเมล็ดสะตอ โดยจะเข้าทำลายสะตอเมล็ดละ 1 ตัว หนอนที่ฟักออกจากไข่จะเจาะเข้าไปในเมล็ดสะตอและกัดกินที่ยอดอ่อนของเมล็ดสะตอก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจะกินเนื้อเมล็ด เจริญเติบโต ถ่ายมูลและเข้าดักแด้ในเมล็ด สร้างความเสียหายทำให้คุณภาพผลผลิตลดลง เนื่องจากเมล็ดที่โดนหนอนทำลายไม่สามารถนำมารับประทานได้

ภาพที่ 5 แสดงวงจรชีวิตของหนอนเจาะฝักสะตอที่นำมาเพาะเลี้ยง

สรุปผลการทดลอง

แมลงศัตรูสะตอที่พบได้ตลอดทั้งปี ได้แก่ หนอนซอนเปลือกขนาดใหญ่ *C. cossus*. หนอนซอนเปลือกชนิดเล็ก *Microchlora* sp. และปลวก โดยจะทำลายลำต้นและกิ่ง แมลงศัตรูสะตอที่พบในช่วงให้ผลผลิต ได้แก่ หนอนเจาะฝักสะตอไม่ทราบชนิด แตนไม่ทราบชนิด แมลงสิง เพลี้ยจักจั่นแดง *Bothrogonia* sp. และ หนอนผีเสื้อไม่ทราบชนิด โดยจะทำลายผลผลิตทำให้ผลผลิตเสียหายไม่มีคุณภาพ

แมลงศัตรูสะตอที่สำคัญคือหนอนเจาะฝักสะตอ เนื่องจากตัวหนอนจะกัดกินเมล็ดสะตอ สร้างความเสียหายให้แก่เมล็ดสะตอทำให้คุณภาพผลผลิตลดลง ดังนั้นจึงควรวางวิธีป้องกัน กำจัด ที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผลผลิตสะตอ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร . 2546. สถิติการปลูกไม้ผล - ไม้ยืนต้น ปี 2546. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (โรงเนียว 1 หน้า)

จิราพร เพชรรัตน์, ภัทรพร สรรพนุเคราะห์ และยาวาริยะ สามะ. 2550. การสำรวจและประเมินผลศัตรูธรรมชาติของแมลงศัตรูพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจในภาคใต้ของประเทศไทย. การประชุมวิชาการศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีวินทรีย์แห่งชาติประจำปี 2550. วันที่ 2-4 ตุลาคม 2550. ณ กระบี่รีสอร์ท จังหวัดกระบี่. 55 หน้า.

เที่ยง ตู้แก้ว และพัฒนา นรมาศ. 2543. การปลูกสะตอ. กรมส่งเสริมการเกษตร. แหล่งที่มา http://www.baanjomayut.com/library_extension5 / agricultural_knowledge/perennial_crops/index.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2553.

ปารณัฐ สุขสุทธิ. 2541. สะตอ. จุลสารข้อมูลสมุนไพร. 15(2): 2541

มนูญ ศิริบุบผะ. 2531. สะตอ. สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม. กรุงเทพฯ. 63 หน้า.

วันทนา บัวทรัพย์. 2547. ลองกอง ใน : เอกสารเรื่อง : ไม้ผลที่สำคัญในภาคใต้ ลองกอง. ศูนย์วิจัยระบบเกษตรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 6 หน้า.

วิจิตต์ วรรณจิต. 2551. สะตอ. นำผลพรีนติ้ง จำกัด 2547. สงขลา. 74 หน้า.

สุริย์ ภูมิอมร และอนันต์ คำคง. 2540. ไม้สกุลสะตอ : ทิศทางวิจัยและพัฒนา. คณะทำงานและพัฒนาไม้สกุลสะตอ. กรุงเทพฯ. บริษัท เฟื่องฟ้า พรีนติ้ง จำกัด 2540.

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของแปลงสะตอที่เลือกสำรวจแมลง

เจ้าของแปลง	ที่ตั้งแปลง	ลักษณะสวน	พืชร่วม
1. นายสมพร ไทรงาม	18 ม. 3 ต.ในควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	สวนผสม	ลองกอง
2. นายสุรศักดิ์ ขาวปลอด	ม. 1 ต.หนองยางแล่น อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	สวนผสม	มังคุด
3. นายจรูญ วราเพียร	ม. 2 ต.ทอนหง อ.พรหมคีรี จ.นครศรีฯ	สวนเดี่ยว	-
4. นายมิรินทร์ จันทร์เมือง	ม.1 ต.จันดี อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช	สวนผสม	ทุเรียน
5. นายทวี บัวแสง	ม. 8 ต.ลำสิน อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง	สวนผสม	มังคุด
6. นายสุชาติ ปานจันทร์	ม. 8 ต.เกาะเต่า อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง	สวนผสม	มังคุด
7. ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง	85 ม. 2 ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง	สวนเดี่ยว	-

ภาพผนวกที่ 1 แปลงและแมลงศัตรูที่สำรวจพบในแปลง นายสมพร ไทรงาม อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

ภาพผนวกที่ 2 แปลงและแมลงศัตรูที่สำรวจพบในแปลง นายสุรศักดิ์ ขาวปลอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง

ภาพผนวกที่ 3 แปลงและแมลงศัตรูที่สำรวจพบในแปลง นายจรูญ วราเพียร อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช

ภาพผนวกที่ 4 แปลงและแมลงศัตรูที่สำรวจพบในแปลง นายมิลินทร์ จันทร์เมือง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช

ภาพผนวกที่ 5 แปลงสำรวจของ นายทวิ บัวแสง อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

ภาพผนวกที่ 6 แปลงและแมลงศัตรูที่สำรวจพบในแปลง นายสุชาติ ปานจันทร์ อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง